

Lò Gò Sa Mát - vùng đất của những cánh chim

Đoàn chuyên gia của Chương trình Bird life quốc tế tại Việt Nam vừa có chuyến đi công tác tại khu bảo tồn thiên nhiên Lò Gò Sa Mát (tỉnh Tây Ninh) để tìm hiểu tình trạng của khu bảo tồn này: Ông Jonathan Eames, Trưởng đại diện chương trình Bird land VN, cho biết: "Trước kia tôi chưa bao giờ nghĩ có thể gặp sinh cảnh này ở VN, một nơi phù hợp với đời sống của loài cò quắm đang bị đe dọa rất nghiêm trọng". Hai loài cò quắm cánh xanh và loài cò quắm lớn đều đang chịu sự suy giảm số lượng nhanh chóng.

Lò Gò Sa Mát-vùng đất của những cánh chim

Khu bảo tồn thiên nhiên Lò Gò Sa Mát là một khu đầm nước mênh mông tuyệt đẹp, diện tích 16.754 ha, chiếm 73% tổng diện tích rừng đặc chủng tỉnh Tây Ninh, được thành lập năm 1986. Sinh cảnh rừng hiện có ở Lò Gò Sa Mát chiếm diện tích đáng kể trong hệ thống rừng đặc dụng quốc gia. Hệ sinh thái xen lẫn đất ngập nước ở khu bảo tồn thiên nhiên Lò Gò Sa Mát hiện không thấy hoặc rất hiếm trong hệ thống rừng đặc dụng của cả nước. Đây là nơi duy nhất, hi vọng vẫn còn tồn tại loài cá sấu nước ngọt ở Vàm Cỏ.

Ông Lý Văn Trọng, giám đốc khu bảo tồn thiên nhiên Lò Gò Sa Mát, giải thích: "Các sinh cảnh ở đây rất dễ bị đe dọa và khó có cơ may phục hồi một khi chúng đã bị phá vỡ. Do đó bảo tồn các hệ sinh thái này trong khi chúng còn đang nguyên vẹn sẽ dễ dàng và ít tốn kém hơn rất nhiều so với khi phục hồi chúng khi đã bị tổn thương. Điều này cũng phù hợp với các qui định về quản lý rừng đặc dụng của quốc gia. Điều đó cũng tạo cơ hội thu hút các nhà đầu tư cho công tác quản lý bảo tồn ở Lò Gò Sa Mát cùng với sự nỗ lực của tỉnh Tây Ninh".

Trước năm 1999, các giá trị đa dạng sinh học của Lò Gò Sa Mát rất ít được biết đến, thậm chí đã có đề xuất đưa khu này ra khỏi hệ thống các khu cần bảo vệ ở VN. Sở Nông nghiệp và phát triển nông thôn Tây Ninh cũng đã từng coi đây là khu văn hóa - lịch sử và đã ủng hộ việc xây dựng hệ thống đường xuyên qua khu bảo tồn, nối đường cao tốc biên giới với Campuchia. Một con đường tháo nước dài 1km đã được đào xuyên qua vùng trảng cỏ ngập nước lớn nhất của khu bảo tồn, cùng với kế hoạch định cư và sử dụng diện tích đất ngập nước để canh tác lúa nước. Tuy nhiên đợt khảo sát nhanh do Bird land VN và Viện Điều tra qui hoạch rừng (FIPI) tiến hành năm 1999 đã cho thấy Lò Gò Sa Mát là nơi có tầm quan trọng cần bảo tồn cao và là một trong những khu độc đáo nhất trong các khu cần bảo vệ của VN. Một vài năm trở lại đây tầm quan trọng của Lò Gò Sa Mát đã được biết đến nhiều hơn, và lãnh đạo tỉnh Tây Ninh đã có những nỗ lực để bảo tồn khu vực này như việc thành lập ban quản lý khu bảo tồn, tiến hành những hoạt động bảo rừng, và đặc biệt tạm dừng kế hoạch xây dựng kênh đi qua vùng đất ngập nước quan trọng trong khu vực và cải tạo khu này thành đất nông nghiệp.

Các sinh cảnh rừng của Lò Gò Sa Mát hiện vẫn đang trong tình trạng tốt, số trường hợp vi phạm Luật quản lý bảo vệ rừng không nhiều. Một số lượng các loài chim rừng rất khó gặp tại các khu rừng khác ở VN đã tìm thấy trong tổng số hơn 130 loài chim đã được ghi nhận ở đây, tổng số có sáu loại bị liệt trong sách đỏ VN và trong danh mục các loài bị đe dọa của IUCN như: cò ốc, gà tiền mặt đỏ, gà lôi hồng tía, gà mỏ rộng, hồng hoàng và hồng hoàng đuôi cụt bụng vàng, điều này chứng tỏ việc săn bắn trái phép ở đây

Cò ốc ở Lò Gò Sa Mát

là thấp. Ngoài giá trị quan trọng về mặt bảo tồn đa dạng sinh học, Lò Gò-Sa Mát còn có giá trị về mặt kinh tế như điều tiết nguồn nước trong mùa mưa và mùa khô, cung cấp thực phẩm cho cộng đồng địa phương, đặc biệt đây còn là nơi có tiềm năng cao cho du lịch sinh thái. Song đất ngập nước lại chính là kiểu sinh cảnh mỏng manh nhất, dễ dàng bị phá hủy nhanh chóng thông qua việc cải tạo thành đất nông nghiệp, trồng rừng hay sự thay đổi thủy chế do việc xây dựng đường sá và kênh mương. Đây là điều cực kỳ quan trọng, do vậy đòi hỏi việc bảo vệ khu bảo tồn này cần phải được người dân nhận thức một cách đúng đắn, đi cùng với biện pháp quản lý một cách thích hợp.